

Enligt boken "Från Aggas till öknen" av Ivar Adolfsson varifrån denna bild på backstugan Lugnet är hämtad, så låg Lugnet ungefär 800 meter söder om Grytbäckens. Det innebär ungefär vid Sommens Camping och hotell- och konferensanläggningen Lugnalandet. Namnet Lugnalandet kommer ifrån backstugan Lugnet.

Enligt gamla tidningsnotiser hade de båda gärningsmännen gömt sig i en ihålig ek. Strax efter Länsgränsen så växer det flera ekar på Grytbäckens ägor. Kanske var det någonstans vid denna plats gärningsmännen gömt sig.

Nära ögat för postiljon Hagert

Besköts med bössan som stulits hos Pettersson i Lugnet

BOXHOLM (LT)

Att det finns kriminella människor i samhället och som inte drar sig för att bruka skjutvapen mot andra människor, det är inget nytt. För drygt 163 år sedan så begicks ett försök att råna postdiligensen precis vid länsgränsen till Småland strax söder om Boxholm. Bössan hade gärningsmännen stulit i backstugan Lugnet på Grytbäckens ägor.

Grytbäckens ägor i nordligaste Småland sträckte sig förr bort mot nuvarande Lugnalandet och campingen i Sommen, och intill landsvägen och ganska nära Råckebrons ägor fanns det förr en liten backstuga. Lugnet kallades stugan, och namnet på stugan är orsaken till att hotell och konferensanläggningen Lugnalandet i Sommen heter som det gör.

År 1851 flyttade Johan Petter Pettersson in i Lugnet tillsammans med hustrun Johanna Johansdotter. Han var då 27 år och hustrun 26. De båda skulle komma att stanna i Lugnet länge! Johan Petter skulle visa

sig vara en riktig krutgubbe. I hela 62 år kom han att bo i Lugnet! Han dog den 24 april 1913 och då var han 89 år. Hustrun Johanna gick bort 25 år tidigare.

Paret fick sex barn och att få fram mat så att alla kunde äta sig mätta varje dag kan inte ha varit lätt. Åkertäppan gav nog inte mycket. Ett sockenprotokoll från 1865 berättar att Johan Petter i Lugnet tilldelats råg och korn som understöd för barnens skolgång.

Kanske var det desperation över att familjen gick hungriga som gjorde att både Johan Petter och hustrun Johanna valde brottets bana.

Bestämmelserna om tillverkning och försäljning av brännvin var vid denna tid ganska så oklara. På 1840- och 1850-talet så var brännvinsbränning helt lagligt och räknades som en av jordbrukets viktigaste binnedingar.

Och dranken som är en restprodukt vid framställning av brännvin passade utmärkt att använda som djurfoder.

Utskänkning av brännvin och öl var under vissa perioder nära på fri och på många ställen såldes dryckerna. I Holavedens

backstugor fanns det lönnkrogar här och var, detta långt efter att den fria försäljningen hade förbjudits.

I december 1871 dömdes Johan Petter Pettersson i Lugnet under Grytbäckens till tre månader i fängelse för fjärde resan olovlig brännvinsutskänkning. Bara några månader tidigare så dömdes hustrun Johanna att böta för snatteri.

Ibland så plockade Johan Petter fram bössan och gav sig ut på jakt i skogarna. Och bössan som Johan Petter då använde kom att brukas vid ett rånförsök.

En dag hade Johan Petters bössa försvunnit! Någon måste ha varit framme och stulit bössan, utan att bli upptäckt.

Sven Lantz i Sommen skrev många tidningsartiklar om sin hembygd för några decennier sedan. Det är han som skrivit om Johan Petter Pettersson i Lugnet, och han skriver också om rånförsöket som ska ha ägt rum den 10 augusti 1853.

En postiljon och hans postförare ska då som vanligt ha kommit åkande norr ifrån. Men precis när postiljonen och kusken passerat länsgränsen och kommit in på Grytbäckens ägor så brann ett skott av. Post-

iljonen sjönk ihop dödligt sårad. Det visade sig att ett par stigmän gömt sig i en ihålig ek och där väntat in diligensen.

När kusken som körde ekipaget märkte vad som hänt och såg männen springande närma sig vagnen så lät han piskan vina och satte av i fullt sken.

Efter dådet så kastade rånarna bössan ifrån sig och försvann från platsen. Den skadade postiljonen var vid liv hela vägen till nästa hållplats, gästgivaregården Sätthälla, men där hade han slutat att andas.

Men kan vi lita på att detta stämmer? Att få fram vad som verkligen hände är betydligt enklare idag än vad det var för några decennier sedan. Idag kan gamla tidningar läsas genom kungliga bibliotekets hemsida och genom att använda deras söktjänst dök det upp fler detaljer om händelsen.

Många tidningar i Sverige hade en notis om rånförsöket strax söder om Boxholm. Det var mellan klockan tio och elva på kvällen den sista juli 1859 som rånförsöket ägde rum, och alltså inte 1853. Postiljonen hette Christoffer Hagert. Han var född i Vikingstad 1807 och bodde vid tiden för rånet i Linköpings domkyrkoförsamling.

Hagert står som postiljon i kyrkböckerna och bör ha åkt från Linköping, passerat Boxholm där ett postkontor upprättats 1787, och strax därefter passerat gästgiveriet i Hester.

Tidningen Folkets röst skriver att Hagert blev skjutsad av postföraren Anders Carlsson i Carlsberg. När Hesters Gästgivaregård passerats och de nått länsgränsen hade ett skott från höger sida av vägen avlossats. Skottet träffade Hagert under högra skuldran. Anders Carlsson satte fart på hästarna så rånarna kom aldrig i fatt. Postiljonen fick fram en pistol som han hade med sig men som han inte förmådde att använda. Ekipaget kom fram till gär-

den Råckebron som låg där samhället Sommen idag är beläget. Där fick postiljonen vård medan postföraren skyndade vidare till Tenbäcken för att lämna postväskan så den kunde transporteras vidare. Därefter återvände han till Boxholm för att meddela vad som hänt.

Brukspatron Didrik Pontus af Burén – som även var postmästare vid den tiden – såg till att postiljon Hagert fick vård på lasarettet i Linköping.

Efterspaningar gjordes förstås för att försöka få tag på de skyldiga. Två manspersoner hade setts både i Småland och Östergötland och som uppträtt misstänkt. Arrendatorn i Grytbäcken hade ett par veckor tidigare haft inbrott och han blev då av med rockar och andra kläder. Enligt notiser i tidningar ska "tvänne karlar, hvilka på angivelse af en Ekesjöbo blefvo gripne på Skeppinge marknad i sistl. augusti såsom misstänkte att hafva föröfvat mordförsöket mot postiljon Hagert".

De båda männen ställdes inför rätta i Norra Vedbo häradsrätt där flera vittnade mot de båda. Det fanns många graverande omständigheter som tydde på att de var skyldiga men herrarna nekade.

Bevisen tycks heller inte ha varit tillräckligt starka. Tidningar skriver om ett extrating men att vittnena inget hade att meddela som kunde leda till de tilltalades fällande.

Historien om då postiljonen blev skjuten tycks ha kryddats genom åren, för postiljonen dog ju inte alls i gästgivaregården i Sätthälla. Christoffer Hagert vårdades ju först i Råckebron och sedan på lasarettet i Linköping och han levde i ytterligare nästan 19 år. Han var 70 år när han dog 1878, och dödsorsaken var "ålderdomssvaghet".

Text och bild:
KLAS JOHANSSON

Det händer

Evenemangstips
i Boxholms kommun

Bio

Evil Dead Rise
Tid: 21 och 28/4, kl 19.
Super Mario Bros.
Tid: 23/4, kl 15.
Plats: Boxholms Folkets hus.

Klädbytdag

Förnya garderoben miljövänligt.

Inlämning

Tid: 21/4, kl 14-16 och 22/4, kl 11-14.

Klädbyte

Tid: 22/4, kl 11-14.
Plats: Boxholms bibliotek.

Handarbetscafé

Ta med ditt handarbete och eget fika. Hjälp och inspirera varandra medan ni umgås. Ingen anmälan.
Tid: 22/4 - 13/5, lör kl 11-14.
Plats: Boxholms bibliotek.

Dansens vecka

Orientalisk dans
Gratis, anmälan till biblioteket.
Tid: 25/4, kl 18.30-19.30.
Dansfilm: The Source
Gratis.

Tid: 26/4, kl 18-18.30.

Hur dansar man industrihistoria?

Föreläsning med Åse Wallberg från Jazzdanskolketivet. Gratis, anmälan till biblioteket.
Tid: 27/4, kl 18.30-19.30.

Flickan med de röda dansskorna

Musikalisk saga på rim för barn 4-9 år. Gratis, anmälan till biblioteket.
Tid: 28/4, kl 10-10.35.

Dansa en bok

För barn 3-6 år. Gratis, avslutning med frukoststund.
Tid: 28/4, kl 14-14.30.
Plats: Boxholms bibliotek.

Valborgsmässofirande Boxholms Folkets park

Vårtal av Lisbeth Gustafsson. Majbrasa, häxjakt, ponyridning, musikkåren, tipspromenad, eldshow, sång av sångarbröderna m m.
Tid: 30/4, kl 17-21.30.

Mossebo

Vårtal av Ann-Sofie Johansson cirka klockan 20.15 och i samband med att elden tänds. Tipspromenad, kaffeförsäljning, korvförsäljning, lotterier m m.
Tid: 30/4, kl 19.30.

Malexander

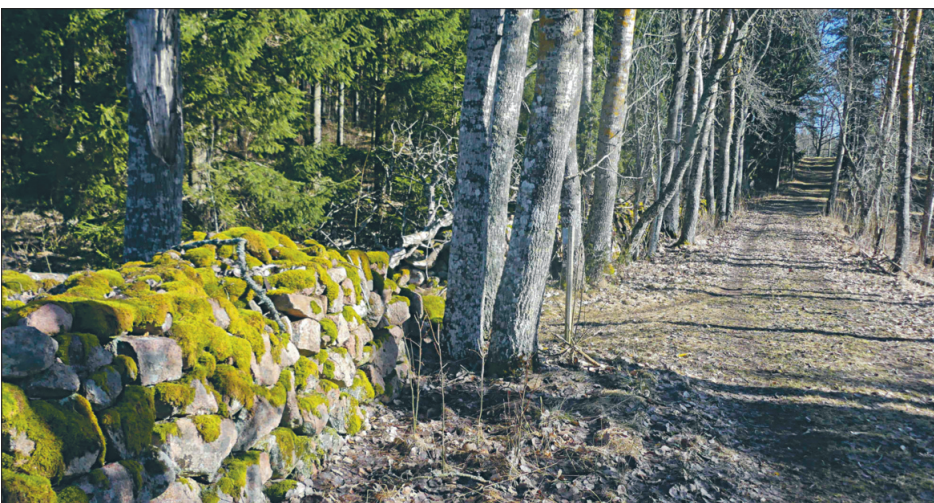
Musikgudstjänst i kyrkan, kl 20. Firandet fortsätter vid Södra Sand ca kl 20.45.

Roddarlaget kommer i Sommaskap över Sommen och tänder Valborgselden på en flöte i sjön. Malexanders IF bjuder på korv. Vårtal. Vårsånger av kören.
Tid: 30/4, kl 20.

Ekeby kyrka

Majbrasa. Manskören Sångarbröderna sjunger. Vårtal. Fyrverkeri.
Tid: 30/4, kl 21.

Åsbo Församlingshem
Tid: 30/4, kl 19.

Den gamla landsvägen finns kvar mellan gårdarna Hester och Sandliden, så här måste postiljonen ha färdats den 31 juli 1859. De imponerande stenmurarna fanns redan då. De uppfördes av Petter Nilsson i Sandliden mellan åren 1805-1834.